

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԽՐԱՏ ԿԱՄ ՃԱՌ ՍԻՐՈՅ

Կը խորհիմք ինգլիս քերականի մը պատճառած ըլլող նստացանդանքուն, արդի նստանքի վերածելով Յովնանեկ Պրոզ կոչուած վարդապետին այս զմայելի գրութիւնը, որ զրարար կը կարդացուի եկեղեցւոյ մէջ, Աւագ Հինգշաբթի, Ոսկրուայի արարողութեան ատեն:

(ԽՄԲ.)

«Աստուած սէր է», կ'ըսէ Ռոտտաման որդին՝ Բրիստոսի սիրելի աշակերտը Յովհաննէս, և ով որ սիրոյ մէջ կը բնակի՝ ինքն Աստուծոյ մէջ կը բնակի և Աստուած ալ իր մէջ: Եւ հիմա, լսեցէք դուք, եղբայրներ, և ի միտ տուէք սիրոյ ճառը: Ով որ կը սիրէ զԱստուած, կը սիրէ նաեւ իր եղբայրը, վասնզի Աստուծոյ սէրը եղբորը սիրովն է որ երեսն կուգայ:

Ռոտաման, եթէ մէկը իր տեսած եղբայրը չի սիրէր, ի՞նչպէս պիտի սիրէ իր չտեսած Աստուածը: Մեր զԱստուած սիրելը պիտի հասկնանք մեր եղբայրը հոգի՛ի և ոչ թէ մարմնի սիրով սիրելնէս. վասնզի ուրիշ է հոգիին սէրը, և ուրիշ մարմնին սէրը, զոր քիչ մը ետքը, իր տեղը, պիտի բացատրենք:

Ով որ կը սիրէ, այսինքն սէր ունի՝ կը ճանչցուի Աստուծոյ, և ինքն ալ կը ճանչնայ զԱստուծոյ. և ով որ չի սիրէր իր եղբայրը, զթալով անոր վրայ, օտար է Աստուծոյ և չի հրնար ընդունիլ աստուածային շնորհները: Ամէն ո՛վ որ իր եղբայրը կը սիրէ մաքուր սիրով՝ բնակարան կ'ըլլայ Աստուծոյ, այսինքն Աստուած անոր մէջ կը բնակի:

Ինք Տէրն ալ զմեզ սիրելուն համար է որ զրկեց ձգտարութեան Հոգին՝ որ մեր մէջ բնակի. որովհետեւ մեր իմանալի հոգին Աստուծոյ անիմանալի հոգիին հետ սիրով է որ կը կապակցի: Եւ ինչպէս որ Ինք սիրեց զմեզ, նոյնպէս կ'ուզէ որ մենք ալ իրարու նկատմամբ սէր ունենանք:

Սիրոյ՝ Աստուծոյ առջև ո՛րչափ համարձակութիւն ունենալը անկէջ հասկից

դուն որ կարծես թէ Աստուծոյ նման կ'ընէ մարդը: Ռոտաման Աստուած ալ իր սիրովն է որ նման եղաւ մարդուն, և յոյց տուաւ թէ մարդիկ իրենց սիրովը Աստուծոյ նման պիտի ըլլան: Վասնզի Աստուած այնչափ սիրեց աշխարհը որ մինչև անգամ իր միածին որդին զրկեց, աշխարհը փրկելու համար: Ու եթէ մենք այնչափ սիրենք զիրար՝ ինչպէս Աստուած սիրեց զմեզ, ո՛չ մէկ չար կրնայ խափանել մեր սէրը: Ով որ կը սիրէ, այսինքն սէր ունի, մարդոց առջև յայտնի և Աստուծոյ առջև համարձակ կ'ըլլայ. վասնզի չի վախճար մահէն, այլ, Աստուծոյ սիրովը զինուած, անահ կը մնայ երկիւղալից վտանգներէն:

Ո՛ւր որ սէր կայ՝ հոն չկայ երկիւղ. ինչպէս Յովհաննէս ալ կ'ըսէ՝ Երկիւղ չկայ սիրոյ մէջ, կատարեալ սէրը ի բաց կը մերժէ երկիւղը: Ռոտաման երկիւղը տանջանքին տակ կը ծնի, մինչ սէրը համարձակութեան մէջ կ'աճի: Սէրը կը հալածէ երկիւղը. իսկ ուր չի կայ սէր՝ հոն դատաստանին երկիւղը կայ, և անեղ տեսանին կորուստի ահը: Իսկ սէրը աներկիւղ կ'ընէ մարդը ամէն տանջանքներէ:

Սէրը սերտիկ ես այն կը հասկնամ որ բոլորովին անխառն է երկրայութենէ. որովհետեւ երկրայութիւնը և սէրը չեն կրնար միասին բնակիլ: Ու պէտք է զիտնալ տակաին թէ սէրը ոչ միայն յաւիտեանական կեանքին մէջ կ'ունենայ իր խաղաղութեան պտուղը, այլ նաեւ այս աշխարհիս մէջ ի բաց կը հալածէ նախանձն ու ատելութիւնը, ռիսակալութիւնն ու չարութիւնը, չարախօսութիւնը և հայհոյութիւնը, արարնջկոտութիւնը և բամբասանքը, հպարտութիւնն ու ամբարհաւածութիւնը, և մանաւանդ չարիքներուն մայր արծաթասիրութիւնն ու ազատութիւնը:

Արդ, ով որ սէր ունի, այս բոլոր չարիքներէն ի բաց կը հեռանայ, և երկնային՝ անքոյթ՝ խաղաղական և ամենարարի հանգիստը կը ժամանէ: Ի՞նչ աւելի խաղաղաւետ բան՝ քան սէրը, որ կ'ազատէ ամէն խռովութենէ և կատարել կուտայ ինչ որ հաճոյ է Աստուծոյ:

Սէրը բանալին է Աստուծոյ արքայութեան, և ճանապարհ յաւիտեանական կեանքի. սէրը մարդերը Աստուծոյ որդիներ կ'ընէ, և երկնքի թագաւորութեան ժառանգ

գործողներ: Սէրը մեր այս ապականացու բունութիւնը անապական կը դարձնէ և մահականացուները անմահութեան կը գերազուի: Սէրը երկրայինները երկնային կ'ընէ, և հողեղէնները հրեղէնի կը վերածէ:

Ո՞վ կրնայ պատմել սիրոյ անշափելի զօրութիւնը, որովհետեւ անճառելի և աննկարագրելի է ան ինչպէս Աստուածութեան անեղ բնութիւնը, նոյնպէս և սիրոյ բնութիւնը անքննելի է: Եւ ինչպէս Աստուած թէեւ անբովանդակելի է, բայց ամէնուն մօտիկ է և կը բնակի հեղերուն և խոնարհներուն մէջ, ու անոնց մէջ՝ որոնք կը դադան իր խօսքէն, նոյնպէս նաեւ սէրը մօտ է ամէնուն, և անոնց՝ որ զինքը կ'ուզեն, ու կուգայ կը բնակի զինքը փնտռողներուն մէջ:

Որովհետեւ սէրը կը սիրէ զինքը սիրողները և կ'ատէ զինքը ատողները: Աստուծոյ պէս կը մօտենայ անոնց որ կը փնտռեն զինքը, որովհետեւ Աստուած սէր է և կամեցող սիրոյ, սուրբ սիրտէ և անկեղծ հաւատքէ բղխած սիրոյ:

ԶԱՏԱԿԱՆ ԸՆԹՐԻՔԸ

Զատական Ընթրիքը տեղի կ'ունենար Նիսան ամսոյ 14 ին, գիշերուան առաջին պահուն:

1. Նախապատրաստութիւն. —

Կէս օրուան մօտ տան մէջ գտնուած բոլոր խմորեալ հացերը ընտանիքի հօր ձեռքով այրուելէ յետոյ՝ բազարջ հացը կը պատրաստուէր ու կ'առնուէր գոտ մը կամ արու ուլ մը, որ պէտք է ըլլար մէկ տարեկան ու զերծ որեւէ օրինական արատէ (Դևս.): Ընտանիքին հայրը արեւը մարը մօտնէն քիչ յետոյ ինք անձամբ կը մորթէր գառը Տաճարին մէջ, ու քահանան տնոր արիւնը անմիջապէս կը սրսկէր սեղանին շուրջը: Ապա կը հանուէին կենդանիին փորոտիքը, ու նոննիի երկու ճիւղեր կ'անցընէին անոր. մէկը՝ երկարութեանը, զերէն վար, և միւսը՝ լայնքին, մէկ ուսէն միւսը, խաչի ձեւով: Դառը փուռին մէջ

խորովուած տտեն կը պահէր այս ձեւը, որ մարդարէական յայտնի խորհրդանշան մըն էր ինքնին:

Այն պահուն երբ Տաճարին մէջ կը հընչէին Զատական Ընթրիքի սկզբնաւորութիւնը ծանուցանող քահանաներու փողերը, կը հաւաքուէին ընտանիքի անդամները, որոնց թիւը կ'ըլլար տասնէն մինչև քսան:

2. Առաջին բաժակը. —

Առաջները Խորայեւացիք ոտքի վրայ կ'ուսէին Զատիկը, մէջքերնուն գօտի մը կապած, ձեռքերնին մէյմէկ զաւազան եւ ոտքերնուն սանդալներ անցուցած, ճիւղ ճամբորդի զիրքով: Բայց հետզհետէ վերջ տրուեցաւ այս հին պարզութեան եւ ընդունուեցաւ Յոյներու եւ Հռոմայեցիներու սովորութիւնը, որոնք ճաշելու ատեն մահիճներու վրայ կ'ընկողմնէին, ձախ ձեռքերնին բարձի մը կը կրթնցնէին, ու աջով կերակուր կ'ուտէին: Հրեաները ճաշելու այս կերպին հետեցան սա՝ պատճառաբանութեամբ՝ թէ զերիները միայն ոտքի վրայ կանգնած կ'ուտեն, եւ քանի որ Պասեքի Ընթրիքը տարեդարձն էր իրենց գերութենէ ազատութեան, հարկ էր որ իրենք ալ ընկողմնած ուտէին, ազատորեարի սովորութեան համաձայն:

Ընտանիքի հայրը նախ ձեռքը կ'առնէր զինի առաջին բաժակը: Ըստ Դուկաս Աւետարանիչի՝ Տէրունական Ընթրիքը սկսելու պահուն Յիսուս կ'օրհնէ այս առաջին բաժակը: Փրկիչը, հաւանաբար, ա՛յն ատեն արտասանեց աւանդական սա բառերը. «Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ ստեղծողը պտուղին և որթին»: Յետոյ թրջեց այդ բաժակով իր շրթունքները, ինչպէս կ'ընէին հրեայ ընտանիքներու հայրերը, ու տուաւ իրեններուն ըսելով. «Առէք զայդ և բաժանեցէք ի ձեզ: Ասեմ ձեզ թէ յայսմ հետէ ոչ արբից ի բերոյ որթոյ, մինչև եկեսցէ արքայութիւն Աստուծոյ» (Ղուկ. ԻԲ. 17-18):

Յետոյ ջրով լեցուն կոնք մը ու անձեռոց մը կը շրջեցնէին, որպէսզի բազմականները լուան ձեռքերնին: Կը թուի թէ Յիսուս փոխեց այս սովորութիւնը՝ ինք անձամբ լուալով իր աշակերտներուն ոտքերը: Այս լուացումէն ետք սեղանը կը զրուէր բազմականներու միջև պարապ ձեղուած տեղը: